

## **Diedáhus birassuodjalangeatnegasvuodaid birra guoskkadin bohccuid biebman jienja alde**

Árktalaš Lappi birassuodjaleapmi vástida gieldda birassuodjalanvirgeoapmahačča bargguin Soađegili, Anára, Muonio, Eanodaga ja Ohcejoga gielddain, ja gohcá nappo maiddá birasváikkhusaid, maid boazodoallu dagaha guovllus. Boazodoallu lea ealáhusdoaimma. Birassuodjalanlága mielde ealáhusdoaimmi galgá leat diđolaš doaimma birasváikkhusain, birasriskkain ja daid hálddašeamis, ja maiddá vahátlaš váikkhusaid geahpedanvejolašvuodain.

Birassuodjalanlágas birrasa bilidemiin dárkkuhuvvo dakkár nuoskun, mii dagaha dearvvasvuodahehttehusa, hehttehusa lundui ja dan doaimmaide, luondduriggodagaid geavaheami váttásmuvvama, birrasa almmolaš guoibmáivuoda dahje erenomáš kulturárvvuid geahppáneami, birrasa almmolaš lustageavaheapmái heivema geahppáneami, vahága dahje hehttehusa omodahkii dahje dan geavaheapmái dahje eará daidda buohtastahti almmolaš dahje priváhta ovddu loavkideami.

Ealáhusdoaimmi galgá ordnet doaimma nu, ahte birrasa bilideami sáhtá ovddalgihtii eastadit. Birrasa nuoskuma dagaheaddji doaimma galgá vejolašvuodaid mielde sajustit nu, ahte doaimma ii dagat nuoskuma dahje dan áitaga ja nuoskkideami sáhtá eastadit. Doaimma sajustanbáikki heivolašvuhtii váikkuhit ee. doaimma luondu, bistu, áigemearri ja birasváikkhusaid mearkkašupmi, nuoskuma duođaláhki sihke váikkuhanvuloš viidodaga hearkivuolta birrasa nuoskumii. Árktalaš Lappi birassuodjaleapmi bearráigeahččá dáid birassuodjalanlága geatnegasvuodaid čuovvuma olles doaimmaviidodagas birrasa billašuvvama eastadeami dihtii.

Birassuodjalanlága geatnegasvuodaid lassin gávdnojit fámus leahkki birassuodjalanmearrádusat birrasa nuoskuma eastadeami dihtii Anára, Eanodaga ja Ohcejoga gielddain. Bohccuid áidái biebman ja biebman 1-luohká vuodđočaheviidodagain lea dáid gielddain birassuodjalanmearrádusaid vuodul gildojuvvon. Ja dan lassin dáid golmma gieldda birassuodjalanmearrádusaid mielde bohccuid biebman suinniiguin dahje eará fuođđariiguin lea gildojuvvon čáziid jienja ala dahje dalán dan lahkosi. Biebmanbáikki ja ádjaga, veaji, joga, láddo dahje jávrri gaskii galgá báhcit uhcimustá 10 mehtera govdošaš avádat ja suodjeavádaga govvodagas galgá váldit vuhtii maiddá dulvvi nu, ahte čáhci ii loktan 10 mehtera lagabui biebmanbáikki. Biebmain ii gehččojuvvo uhcánaš ja gaskaboddošaš suinniid geavaheapmi bohccuid čohkkedettiin ja sirdededettiin.

Boazodoalu váikkhusat birrasii leat gitta guovllu bohccuid mearis, bohccuid guohtuma bistus guovllus ja maiddá biepmus, mii addo bohccuide. Boazodoalu dagahan noađuheapmi birrasii boahtá earret eará bohccuide addon biepmu ja maiddá bohcco baikka ja gučča sisdoallan veagas. Guođoheami dagahan gollan sáhtá lasihit noađuheami ain ovddežis. Veaga álbmáivuoda loktaneapmi dagaha čázadagain liigešattolašvuoda sihke dan čuovvumuššan earret eará suvrra- d. oksygenajávkama ja guollejápmimiid. Maiddá baikkaid sisdoallan čollebaktearat sáhttet dagahit bajáščáziid billašuvvama. Birrasa billašuvvama riska lea stuoris guovlluin, gos vahátlaš ávdnasat besset juogo njuolgga dahje golgančáziid fárus čázadahkii.

Árktalaš Lappi birassuodjaleapmi gohcá doaibmaviidodagas bohccuid biebmama ja das šaddan birasváikkuhusaid beaktilit dálveáigodagas 2020-2021 ja maiddái boahttevaš áiggiin. Bohccuid biebmamis, mii lea birassuodjalanmearrádusaid vuostásaš, sihke bilida birra dahje uhkida bilidit birra, dahkko boahttevuodas álot dutkanbivdda polesii. Gohcinvirgeoapmahaš sáhtá maiddái álgit hálddabusáigododaimmaide ášši lágalaš dillái máhcaheami dihtii.

Gieldda birassuodjalanvirgeoapmahaš sáhtá ovttaskas dáhpáhusain spiehkcasit birassuodjalanmearrádusas. Spiehkcaseami galgá ohcat čálalaččat juogo spiehkastatohcamušskoviin, mii olggos addo juovlamánus, dahje friijahápmásaš ohcamušain. Friijahápmásaš ohcamušas galget leat seammát dieđut go gárvves spiehkastatohcamušvuodus. Spiehkastatohcamušas galget leat vuodustusat, manin spiehkcaseapmi lea doaimma ollašuhttima dáfus vealtameahttun. Spiehkastatohcamušas bivdojit cealkámušat áššáiosolaš oassebeliin, nugo eana- ja čáhcevidodaga eaiggádis sihke Lappi ELY - guovddáži. Spiehkcaseami ozadettiin galgá vuhtii váldit gieđahallanáigge, mii cealkámušbivdagiin sáhtá leat sullii guokte mánotbaji. Doaimma ii oáččo álggahit ovdalgo ohcamuš lea gieđahallon ja spiehkcaseapmi mieđihuvvon.

Spiehkcaseapmi birassuodjalanmearrádusain lea geardelunddot. Spiehkcaseami ii leat vejolaš oažžut ovdamearkan mángga dálvái hávil. Spiehkastatmearrádusas addojit dárbbalaš mearrádusat guoskkadin earret eará doaimma birashehttehusaid geahpedeami, bázahusfuolahusa ja doaimma lobálaš bisttu. Mearrádusaid čuovvun bearráigeččojuvvo. Guvlui, gosa spiehkcaseapmi lea mieđihuvvon, dahkko dárkkistus sihke doaimma álggedettiin ja dan nogadettiin. Vejolaš spiehkcaseamis fuolakeahtá ealáhusbargi galgá ordnet doaimma nu, ahte dat ii dagat birra billašuvvama dahje dan vára.

Dieđáhusa suomagillii sáhtá lohkat čujuhusas [www.arktisenlapinys.fi](http://www.arktisenlapinys.fi). Davvisáme-, anáraš- ja nuortalašgielat veršuvnnat dieđáhusain olggos addojuvvojit seammá čujuhusas jorgalusaid gárvánettiin. Spiehkastatohcamušskovvi ja deavdinrávvagat leat oažžumis juovlamánu 2020 álggu rájes čujuhusas [www.arktisenlapinys.fi](http://www.arktisenlapinys.fi).

Juohkin: Soađegili, Anára, Muonio, Eanodaga ja Ohcejoga gielddat  
Soađegili, Anára, Muonio, Eanodaga ja Ohcejoga guovllu bálgosat  
(Báišduottar, Gálddoaivi, Njávđán, Muttošjávri, Váhčir, Báhčaveaijohka, Avvil, Bátneđuottar, Sállevári, Muotkkeduottar, Neakkel, Giehtaruohtas, Muonio, Kyrö, Sattasniemi, Oraniemi, Syvjärvi, Lappi, Giema-Soabbat, Pyhä-Kallio)

Bálgosiid ovtastus  
Sámebálgosat ro  
Sámediggi  
Nuortalaččaid siidačoahkkin  
Meahciráđđehus  
Lappi ELY-guovddáš  
Lappi rádjagozáhus  
Lappi poliisalágádus  
YLE Lappi  
Lapin Kansa  
Inarilainen  
Sompio  
Luoteis-Lappi  
Enontekiön Sanomat